

IV. PÁRTPOLITIKAI MUNKA

DR. ELEK TIBOR
alezredes

FOKOZZUK A HARCOT A NÉPHADSEREGBEN A BURZSOÁ FORMALIZMUS ELLEN

I. Mi a burzsoá formalizmus?

A formalizmus a tőkés társadalomban jellemző módszere mind az ideológiai, mind a gyakorlati tevékenységnek. A formát nemcsak elválasztják az általa megjelenített tartalomtól, hanem a tartalom, a lényeg semmibevételével, a józan ész teljes megcsúfolásával a formát teszik meg döntő jelentőségűnek, a formák öncélúságát és megváltoztathatatlanságát hirdetik. A cél nyilvánvaló: a dolgozók megtevesztése, félrevezetése, öntudatuk meghamisítása, a proletariátus osztályharcának fékezése — egyszóval szakadatlan törekvés arra, hogy a dolgozók a burzsoázia fejével gondolkozzanak és a burzsoázia javára cselekedjenek, hogy figyelmük a lényegről: a társadalmi problémákról a külsőségekre, a formákra terelődjék és hogy ezek a külsőségek megmerevedjenek.

Elősegíti ezt az a körülmény, hogy a világban végbemenő folyamatok megjelenési formája sokszor valóban ellentétesen jeleníti meg a folyamat tartalmát. Mindenki előtt ismeretes például, hogy a Föld tengely körüli forgása formailag úgy jelenik meg, mintha a Nap és a csillagok forognának a Föld körül. Az emberi tudás fejlődése azonban a megjelenési forma mögött előbb-utóbb mindig megtalálja a folyamat tartalmát, egyre jobban megközelelti a dolgok lényegének a megismerését. Ez persze nem megy harc nélkül, mégpedig a változatlan állapotok fenntartásában érdekelt uralkodó osztályok ellen vívott kemény harc nélkül. Hiszen a Föld forgásának a felismerése is a feudális uralkodó osztályt képviselő katolikus egyház dühödt ellenállásába ütközött, amely ezért a tanításért állította a tudós Galileit inkvizíció elé.

A formák fétisszerű tiszteletének és tiszteltetésének módszerét a burzsoázia emelte nagy tökélyre. A burzsoá formalizmus megnyilvánul a tőkés társadalom minden folyamatában: a termelésben, a politikában, a jogban, az erkölcsben, a vallásban, a tudományokban, a művészetekben — és a hadseregben is. Nézzük meg ezt néhány példán!

A *tőkés termelés* lényege az, hogy a termelőeszközök birtokában lévő kapitalista embertelenül kizsákmányolja az éhség kényszere által szolgáltatába kergetett munkást. Formailag azonban ezt úgy jelentetik meg, mintha egyenrangú szerződő felek „szabadon” állapotban meg a munkaviszony feltételeiben.

Politikai téren: a burzsoá „demokrácia” lényege: a tőkésosztály kegyetlen diktatúrája a dolgozó osztályok elnyomására. A parlamentáris forma segítségével azonban a tőkés és jobboldali szociáldemokrata lakájak azt akarják elhitetni a munkásokkal, hogy ők is döntő részesei a politikai hatalomnak, sőt ezen az úton azt „békés eszközökkel” teljesen meg is hódíthatják — megtartva persze örökkön örökké az „egyedül üdvözítő” parlamentáris formát.

A *jog területén* a burzsoázia fennen hirdeti a „törvényelőtti egyenlőség” és a „független bíróság” formális elvét. Hogy ezek a megjelenési formák egyre rosszabbul takarják a burzsoázia fizetett osztálybíróságai működésének tartalmát, az természetes következménye az osztályharc kiéleződésének a kapitalizmus általános válsága idején.

Az *erkölcs területéről* csak egy példát vegyünk: a tőkés magántulajdon elvén felépült társadalom legfőbb erkölcsi szabálya: „Ne lopj!” Emögött a megjelenési forma mögött a kapitalista erkölcs tartalmát az jellemzi, hogy az a legbecsültebb tagja a társadalomnak, aki a legtöbbet rabolta össze.

A *vallás lényege:* szellemi erőszak a dolgozókkal szemben, hogy a „túlvilági boldogságban” bízva, nyugodjanak bele az „isten akaratából” fennálló társadalmi rend igazságtalanságaiba. Ez a szellemi erőszak, amelyet a „felebaráti szeretet” és a „lelki vigasz” formájában jelentetnek meg, egyik legerősebb fegyvere a burzsoáziának.

A *tudományokban* számtalan példáját lehetne felsorolni a burzsoá formalizmusnak. A polgári biológusok például a növények, vagy állatok kereszttezéséből származó utódok formális tulajdonságainak, többnyire színüknek számszerű megoszlására állítanak fel „törvényeket”, de az öröklődés lényegét, amelynek alapján az élenjáró szovjet biológia átalakítja a növények és állatok természetét, nemcsak képtelenek felismerni, hanem szinte eszelős módon tagadják is a szerzett tulajdonságok örökölhetőségét és a perspektívtalan formalizmus mocsarába süllyednek. Céljuk ezzel is az, hogy kiverjék a dolgozók fejéből azt, hogy a természet uraivá válhatnak.

A *művészetekben* közismert a tartalom nélküli, vagy a valóság lényegét szándékosan elködösítő burzsoá irányzat. A „művészet a művészetért” népellenes, „öncélú” formalisztikus irányzatáról van szó, amely egyaránt megtalálható a szépirodalomban, a képzőművészetekben, a zenében, a színpatszásban, filmben és táncban. Semmitmondó, értelmetlen vagy egyenesen mérgező „tartalom” húzódik meg az istenített „művészi” forma mögött — éles ellentétben a szocialista realizmussal, amelynek művészi formája a valóság lényeges összefüggéseit megmutató tartalmat foglal magában.

Végül a *kapitalista hadseregben* kirívó példája a formalizmusnak békében az alaki kiképzés döntő túltengése, aminek nyilvánvaló célja: a dolgozó osztályokból álló legénység „fegyelmzése”. De áthatja a formalizmus a harc kiképzést is, ahol a harcgyakorlatok formális végrehajtásában nyilvánul

meg. Háborúban a burzsoá harcászati ostoba formalizmusát nagyszerűen jellemezte Sztálin elvtárs 1943 február 23-i parancsában:

„Harcászatuk sablónszerű, mert a front eseményeit a harcászati szabályzat egyik vagy másik paragrafusának keretei közé igyekeznek szorítani. A németek körültekintően és pontosan járnak el, amikor a körülmények lehetővé teszik a szabályzat előírásainak alkalmazását. Ez az erősségük. A németek tehetetlenné válnak, mihelyt a helyzet bonyolódik és „nem illik bele” többé a szabályzat egyik vagy másik paragrafusába, s így a szabályzat által elő nem írt önálló elhatározást követel. Ez a fő gyengéjük.”

Hozzátehetjük: ez egyik döntő oka volt annak, hogy Hitler rablóhadserege, de éppen úgy egyetlen kapitalista hadsereg sem állhatja meg a helyét a lángeszű sztálini haditudományt alkalmazó hős Szovjet Hadsereggel és fegyvertársaival szemben.

II. A burzsoá formalizmus veszélye néphadseregünkben

Előbbi fejtegetéseinkből nyilvánvaló, hogy a formalizmus módszere éles fegyvere a burzsoáziának, amiből azonnal következik az is, hogy ezt az éles fegyvert a munkásosztály győzelme után sem hajlandó egykönnyen kiadni a kezéből, hanem egyéb, még meglévő fegyvereivel együtt ezt is arra akarja felhasználni, hogy egyre élesebb osztályharcban visszaszerezze az „elvesztett paradicsomot”. A burzsoá formalizmus ellen a proletárdiktatúra időszakában kemény harcot kell folytatnunk a szocializmust építő társadalom életének minden területén. Ennek a harcnak az elhanyagolása a tömegektől való elszakadást, lélektelen bürokratizmust eredményezne.

A proletárdiktatúra hadseregében: izmosodó fiatal néphadseregünkben is fokoznunk kell a harcot azok ellen a jelenségek ellen, amelyek a burzsoá formalizmus öröksége gyanánt még tartják magukat. Miben nyilvánul meg Néphadseregünkben a burzsoá formalizmus? **Megnyilvánul mindenekelőtt a katonai kiképzés számos területén.** Megnyilvánult például abban, hogy egyes alakulatokban az április 4-i díszszemlére való felkészülésnek aránytalanul nagyobb fontosságot tulajdonítottak és több időt fordítottak rá, mint amennyi a harckiképzés feladatainak időben való csorbítatlan ellátása mellett megengedhető lett volna. Ezeknek az alakulatoknak a parancsnokai megfeledeztek a hadsereg béketevékenységének a lényegéről és a formákat kétségtelen fontosságukon túlmenve, annál sokkal magasabbra értékelték. Megfeledeztek Farkas Mihály vezérezredes, honvédelmi miniszter bajtársnak ezekről a szavairól:

„Mindazzal, amit a hadseregnek teszünk, bármilyen körülmények között és bármi legyen is az, nem csökkenteni, hanem növelni kell hadseregünk harci értékét. Ha erről az útról letérünk, hibát követünk el.”

Megnyilvánul a burzsoá formalizmus a harckiképzésben, a harcszerűség követelményeinek még mindig észlelhető elhanyagolásában is. Előfordul például, hogy a parancsnok kiadja a parancsot, hogy a harcosok ássák be magukat, de saját parancsához is formálisan viszonylik, nem ellenőrzi annak a végrehajtását, minek következtében a beásás formális marad és csak néhány ásonyomnyi föld kiemelése különbözteti meg a Horthy-hadsereg gyakorlatától, ahol a földre szúrt gyalogsági ásó „jelképezte” a beásás művelését. Tetézi ezt a hibát egyes parancsnokainknak az a helytelen liberális felfogása, hogy hamis népszerűséget hajhászva, nem akarják a beásással

„kifárasztani” a legénységet, elfeledkezve arról, hogy ezen az úton győzni tudó harcosok helyett ágyútöltelékeket nevelnének. Előfordul az is, hogy az álcázás teljesen formálisan történik és elűt a terep jellegétől. Idetartozó hiba az is, ha az eredetileg helyes álcázást más jellegű terepszakaszhoz érve, nem változtatják meg. A burzsoá formalizmus súlyos esetének kell minősíteni azoknak a parancsnokoknak, vagy pártpolitikai munkásoknak a magatartását is, akik harci gyakorlat közben úgy tesznek, mintha a harcszerűség követelményei rájuk nem tartoznának és a terepet nem harctérnek, hanem sétatérnek tekintik.

Nem kevésbé súlyos és elítélendő megnyilvánulása a burzsoá formalizmusnak az a „politikamentesség”, amely egyes esetekben jellemzi a harci gyakorlatok, vagy a tiszti továbbképzések feltevéseit. Az ilyen feltevések kidolgozói semmibeveszik néphadseregünk feladatának lényegét: azt, hogy a magyar proletárdiktatúrát, a munkásosztály hatalmát, a magyar dolgozó nép szabad hazáját, a béketábor ránk eső szakaszát kell megvédelmeznie az imperialista ellenség és annak titoista csatlósai ellen!

Megnyilvánul a burzsoá formalizmus egyes pártpolitikai munkásaink munkamódszerében is. Vannak olyan politikai tisztek és politikai vezetők, akik teljesen formálisan igazítják el a hozzájuk beosztott pártpolitikai munkásokat és az ellenőrzés elmulasztásával az ő munkájukat is formálissá teszik. Formálisan kell tekinteni az olyan politikai foglalkozások megtartását például, amelyeken a foglalkozás vezetője száraz, lélektelen, unalmas felolvasást tart, miközben hallgatóinak egy része zavartalanul szundikál. Formálisan kell tekintenünk az olyan „kádermunkát”, amely papírmunkában merül ki. Formálisan kell tekintenünk az olyan „munkaterveket”, amelyek általános, ellenőrizhetetlen „feladatokat” tartalmaznak az időpont és a felelős megjelölése nélkül és amelyek egyáltalán nem, vagy csak igen gyéren kapcsolódnak az egység előtt álló katonai feladatok megoldásához. Formálisan kell tekinteni a „pártépítésnek” olyan módszerét, amely karbavett kézzel várja a tagjelöltfelvételre jelentkezőket és semmit, vagy csak igen keveset tesz a kiváló, példamutató harcosoknak a Pártba való beszerzése érdekében. A pártpolitikai munkában megnyilvánuló burzsoá formalizmus igen súlyos eltévelyedést jelent, amely egyenértékű a Párt és a munkásosztály megtévesztésével. Pártpolitikai munkásainknak a bolsevik munkamódszerek elsajátításával, a szovjet tapasztalatok átvételével, a kommunisták és ifjúsági aktívák élenjáró szerepének szervezett felhasználásával, emberről-emberre menő pártpolitikai munkával kell kiküszöbölniök ezt a súlyos hiányosságot.

A burzsoá formalizmus egyik legveszélyesebb, habár egyre ritkább megnyilvánulása a fenytések sematikus, bürokratikus alkalmazásában van. Ez is tipikus maradványa a Horthy-hadsereg lélektelen „fegyelmező” módszereinek, amelyek alkalmazása Néphadseregünkben megengedhetetlen. Minden parancsnoknak szolgálati szabályzatunk szavaihoz kell tartania magát:

„Minden fegyelmi fenytés az elkövetett fegyelemsértés (kihágás, vétség, mulasztás, stb.) nagyságának megfelelő legyen. A fenytés nemének és kiméretének meghatározásánál figyelembe kell venni a fegyelemsértés jellegét, elkövetésének körülményeit, a vétkesnek a fegyelemsértést megelőző magatartását, szolgálati idejét és a szolgálati rend ismeretének mértékét.”

Megnyilvánul a formalizmus a parancsok formális végrehajtásában is. Az a honvéd egyén, aki tessék-lássék, kedvetlenül teljesíti előljáráinak parancsát, ellentétbe kerül Néphadseregünknek a szocialista öntudatra építő elvével és ellentétbe kerül a Szolgálati Szabályzattal is, amely előírja, hogy *„a parancsot feltétlenül, pontosan, készségesen, az alárendelt legjobb tudása szerint és kellő időben kell végrehajtani.”* Ennek a hibának az elkerülése végett írja elő Szolgálati Szabályzatunk azt is, hogy az előjáró köteles ellenőrizni parancsainak végrehajtását, az alárendelt pedig köteles előjárójának a parancs teljesítéséről jelentést tenni.

Nyilvánvaló tehát, hogy a formalizmus ellenséges irányzata ellen néphadseregünkben is a legkeményebb harcot kell folytatnunk. Nem szabad túrni a kirakatmunkát, a tessék-lássék eredmények elérését, nem féleredményeket, hanem egész eredményeket kell elérnünk a katonai és politikai kiképzés minden területén. Ilyeneket pedig csak akkor tudunk elérni, ha mindig és mindenben a lényegét, az elérendő célt tekintjük a legfontosabbnak. A burzsoá formalizmus ellen Néphadseregünkben úgy harcolhatunk a legeredményesebben, hogy teljes mértékben elsajátítjuk a Szovjet Hadsereg tapasztalatait, hogy a honvédeskű és nagyszerű szabályzataink szellemében élünk és cselekszünk és mindenekelőtt úgy, hogy azt a hatalmas erőt, amelyet pártszervezeteink képviselnek, a hadsereg harci értéke szakadatlan növelésének szolgálatába állítjuk.

„Mi kommunisták különös vágású emberek vagyunk. Különös anyagból vagyunk gyúrva. Mi vagyunk azok, akik a nagy proletár hadvezérnek, Lenin elvtársnak hadseregét alkotjuk. Nincs nagyobb tisztesség, mint ehhez a hadsereghez tartozni. Nincs nagyobb tisztesség, mint tagnak lenni abban a pártban, melynek alapítója és vezetője Lenin elvtárs.”

(SZTALIN — Leninről.)